

Paraules
introductòries a

*Ciudad y campo en
la isla de Ibiza*

Territoris (2000), 3:
305-308

Paraules introductòries

a

Ciudad y campo en la isla de Ibiza

JOAN VILÀ VALENTÍ (1982): «Ciudad y campo en la isla de Ibiza». A *Arquitectura y espacio rural en Ibiza*. Ibiza, números 4 -5. Delegación en Ibiza y Formentera del Colegio de Arquitectos de Baleares, pàg. 16-23. N'hi ha una segona edició de 1985. Veg. pàg. 16. És la breu introducció a la traducció de l'article, publicat en francès, l'any 1962. No inclou la bibliografia.

* * *

Les relacions entre el camp i la ciutat han interessat diversos especialistes, des de mitjan segle actual. En efecte, fa vint o trenta anys que geògrafs, historiadors, antropòlegs, sociòlegs i economistes s'ocupen de tota aquesta complexa i apassionant problemàtica. Hem de tenir en compte que el món contemporani, amb els seus processos d'industrialització, comercialització i urbanització, ha modificat radicalment les antigues relacions i els antics sentits dels vincles que antany existiren.

Cap als anys 1950-60, Eivissa constituïa encara, en bona part, un tipus tradicional de relacions entre el camp i la ciutat. Aquesta —el nucli de població, la sola i única vila, la Vila per antonomàsia— quedava ben definida amb el seu paisatge urbà i les seves funcions respecte al camp. Però ciutat i camp formaven una profunda unitat, entranyada en els vincles que la Vila originava. Aquesta unitat subsistia ben forta, malgrat certes oposicions que a voltes podien enfrontar gent de Vila i pagesos, amb interessos contraposats. L'exemple era encara més sorprenent, en un món que s'havia ja transformat o es transformava: Eivissa restava, fins a cert punt, com un record del passat. Malgrat algunes modificacions —recordem el que jo mateix he anomenat en altres ocasions el «pla de desenvolupament» de finals del segle XVIII— les relacions entre ciutat i camp quedaven dins unes tendències tradicionals. Malgrat també algunes millores tècniques, a la ciutat (infraestructures urbanes) o al camp (comunicacions modernes), no hi havia transformacions generals i profundes.

L'exemple era també sorprenent, perquè quedava netament, tangiblement retallat. L'illa només tenia un nucli urbà i tota la resta era un món rural. Eivissa podia reduir-se a una ciutat i un camp. Una ciutat emmurallada, en acrópolis, perfectament i clarament definida. Un camp dedicat a l'agricultura, a la ramaderia, a l'explotació forestal, amb un poblament gairebé per complet dispers, sols amb un parell de nuclis de població incipients.

Però en aquell decenni precisament, el sisè del segle, l'antic equilibri començava a trontollar d'una manera decisiva. Curiosament —i també en aquest aspecte el cas d'Eivissa era força singular dins el conjunt de l'àrea occidental— l'antic equilibri es trencava,

gairebé de sobte, no pas a causa de la industrialització o de la comercialització, sinó, sobretot, d'uns determinats serveis, completament insospitables feia uns anys. Em refereixo, és clar, al turisme. Per això, el moment de l'estudi i la definició del cas de permanència i de canvi donaven a l'anàlisi d'Eivissa tot l'aire d'un model peculiar. Un model, a més, que estava en un procés de modificació davant els nostres ulls. Bona part del breu treball meu, que ara em plau veure reproduït, em sembla que radica precisament a haver assajat de definir l'esmentat model i haver assenyalat que s'iniciava un canvi radical. Però tinc clara consciència que sols representava encetar el tema, que quedava molt encara per analitzar i reflexionar. No podem pas oblidar tampoc que les noves relacions entre la ciutat i el camp a Eivissa representen el plantejament d'un nou conjunt de contextos i problemes que bé cal assajar de resoldre.

Febrer 1982

Joan Vilà Valentí
Catedràtic de Geografia Regional
de la Universitat de Barcelona.
Vicepresident de la Unió Geogràfica Internacional